

Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Ladislava Koudelky na téma „Trestný čin lichvy“

I. Kandidát předložil rigorózní práci čítající 108 stran číslovaného textu včetně seznamu pramenů. Vlastní text práce činí cca 100 stran. Zvolená problematika není v literatuře dosud zpracována. To se odrazilo i na okruhu použité literatury. Autor byl tudíž nucen pracovat více se zákonným textem, jeho výkladem obsaženým v komentáři a judikaturou. Značný prostor poskytl historickému vývoji trestnosti lichvy, což považuji za klad práce.

II. Obsah tvoří vedle úvodu 8 kapitol. Nejprve je věnována pozornost systematickému zařazení a obecné charakteristice trestného činu lichvy (kapitola I.), pak problému lichvy z historicko-filosofického hlediska (kapitola II.) a úpravě problematiky lichvy od dob Rakousko-Uherska až po dnešní znění v trestním zákoně (kapitola III. - V.). Občanskoprávní ustanovení týkající se lichvy a související problematika jsou předmětem analýzy v kapitole VI. Nechybí ani komparace se zahraničními právními úpravami (kapitola VII.) a úvahy de lege ferenda (kapitola VIII.).

II.1. K věcnému obsahu jednotlivých kapitol lze upozornit na následující:

Úvod je neotřelý, dobře se čte. Na vědeckou práci je možná až příliš uvolněný, místy sklouzává k žurnalistickému vyjadřování. Další část práce je již psána způsobem odpovídajícím vědeckému pojednání.

Autorovi se podle mého názoru podařilo velmi dobře a poutavě vylíčit pohled na úroky a lichvu od dob staré Indie. Velmi pečlivě a se znalostí věci je zpracována též kapitola o vývoji právní úpravy od doby první republiky do doby dnes účinného § 253 TZ. Výklad je vhodně doplňován případy z judikatury.

Za zajímavé považuji pojednání o přečinu podle § 2 písm. g) zákona č. 150/1969 Sb. Rigorosant vysvětluje důvod postihu jednání podle cit. ustanovení a srovnává jej

s trestným činem lichvy. Za oprávněnou považuji kritiku unáhleného (předčasného) vypuštění tohoto ustanovení v roce 1990, v době, kdy ještě nebyly vytvořeny dostatečné institucionální podmínky pro uvolnění trhu s byty.

Naopak polemizuji s názorem autora na str. 38, kde uvádí: „Díky skutečnosti, že po celé období socialistického Československa byly občanskoprávními předpisy úroky fixovány a nemohly být placeny ve vyšším měřítku na základě zákonně uzavřených smluv, bylo lichevní jednání výrazně ochromeno a omezeno“. Domnívám se totiž, že tomu bylo naopak. Taková úprava vytvářela podhoubí pro to, aby se veškeré dohody činily mimo zákon, nekontrolovaně, v rámci „šedé ekonomiky“. Nedělám si ani iluze, že by dnešní lichváři uzavírali častěji písemné smlouvy, v nichž by otevřeně deklarovali lichvářský úrok. U trestného činu lichvy nepochybuji o vysoké míře latence.

Oprávněnou se zdá být i kritika přeceňování kvantitativního hlediska u kvalifikované skutkové podstaty trestného činu lichvy a přehlížení jiných okolností zvyšujících společenskou nebezpečnost jednání (str. 58). To dozajista platí i u některých dalších majetkových trestných činů.

Soudobá judikatura je výborně rozebrána v páté kapitole. Rigorosant poukazuje na nápadnou podobnost řešených aplikačních problémů současné úpravy a úpravy prvorepublikové (stav tísně, přechodnost tísně, hrubý nepoměr, iniciace smlouvy o půjčce).

Z kapitoly šesté se lze dozvědět, jaké důsledky spojuje občanské právo s lichvářským úrokem. Součástí kapitoly je též výčet typických lichvářských ujednání. I tuto kapitolu považuji za velmi zdařilou, vhodně doplňuje trestně právní problematiku o občanskoprávní aspekty.

Kladem práce je i porovnání se zahraničními právními úpravami. Nejde o pouhou citaci (překlad) ustanovení. Autor zapracoval i jejich výklad nebo případy z judikatury.

Kritika současné právní úpravy pak vyvěrá v návrhy de lege ferenda (doplnění kvalifikačních okolností o znak soustavnosti, výdělečnosti) nebo alespoň k iniciaci přehodnocení současného výkladu a praxe (zejména pojmu tísňe nebo hrubého nepoměru)

II.2. Z formálního hlediska lze mít pouze dílčí výhrady. V práci se občas stalo, že text je nesmyslně přerušen v půli řádku nebo na jednom řádku zůstalo osamoceno pouze jedno slovo či text končí mimo stránku (např. str. 53, 74, 75, 80, 106). Vyskytuje se i chybné formátování (např. str. 44, 82). Překlepy nejsou příliš hojné (např. str. 60, 63, 106). Komfort čtenáře je však snížen uváděním citací až na konci celého díla.

III. Práce se řadí mezi práce nadstandardní úrovně, především po stránce obsahové. Celé dílo má logickou strukturu, stylisticky a jazykově je vysoce nadprůměrné. Názory prezentované autorem jsou argumentačně dobře podpořeny. Závěry jsou vždy logickým vyústěním předchozí analytické části. Práce není pouze popisná, vědecký přínos je nepřehlédnutelný. Autor by mohl (a měl) po drobných úpravách a zkrácení uvažovat o publikaci díla v některém z odborných časopisů.

IV. Otázky a náměty k obhajobě:

Rigorosant by mohl rozvést úvahy de lege ferenda zejména s ohledem na Parlamentem ČR zamítnutý návrh nového trestního zákoníku 2006.

V. Závěrem lze konstatovat, že předložená práce **splňuje obsahové a formální požadavky kladené na rigorózní práce**, a proto ji **doporučuji k ústní obhajobě**.

V Praze dne 7. června 2007

JUDr. et Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.